

የኢትዮጵያ ኮሙኒኬሽን ባለሥልጣን
ETHIOPIAN
COMMUNICATIONS AUTHORITY

**የቴሌኮሙኒኬሽን ውድድር መመሪያ
ቁጥር 798/2013**

**ሐምሌ 2013 ዓ.ም
አዲስ አበባ**

የቴሌኮሙኒኬሽን ውድድር መመሪያ

ጸረ ውድድር በሆኑ ባህሪያት ወይም ተግባራት ላይ ተሳትፈዋል ወይም ሊሳተፍ ይችላሉ የሚባሉ የቴሌኮሙኒኬሽን አፕራተሮችን መለየት የሚያስችል ማዕቀፍ ማበጀት በማስፈለጉ፤

አግባብነት ያለው ገበያን መወሰን እና አግባብነት ባለው ገበያ ውስጥ ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው አፕራተርን መሰየም አስፈላጊ መሆኑን በመገንዘብ፤

የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎቶች በብቸኝነት እንዳይያዙ ማድረግ እና በቴሌኮሙኒኬሽን አፕራተሮች መካከል ውድድር እንዲኖር ማበረታታት አስፈላጊ መሆኑን በመረዳት፤

የቴሌኮሙኒኬሽን አፕራተር ውህደት ወይም የባለቤት ግዢን በተመለከተ ግምገማ ለማድረግ እና መወሰን የሚያስችል ማዕቀፍን ማበጀት አስፈላጊ በመሆኑ ፤

በኮሙኒኬሽን አገልግሎት አዋጅ ቁጥር 1148/2019 አንቀጽ 6(2)፣ 47 እና 54(2) መሰረት ባለሥልጣኑ ይህንን የቴሌኮሙኒኬሽን ውድድር መመሪያ አውጥቷል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ መመሪያ “የቴሌኮሙኒኬሽን ውድድር መመሪያ ቁጥር 798/2013” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜዎች

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ መመሪያ ውስጥ፤

- 1) “ባለሥልጣን” ማለት በአዋጅ ቁጥር 1148/2019 መሠረት የተቋቋመ የኢትዮጵያ ኮሙኒኬሽን ባለሥልጣን ነው።
- 2) “የባለቤትነት ግዢ” ማለት አንድ ከባኒያ ሌላ ከባኒያ መግዛቱን የሚያመለክት ሲሆን ግዢው የከባኒያውን አክሲዮን ወይም ንብረት በመግዛት ሊፈጸም ይችላል።
- 3) “ኮሎኬሽን” ማለት አንድ የቴሌኮሙኒኬሽን አፕራተር ለአገልግሎት አቅርቦት የሚጠቀምባቸውን የኔትዎርክ መሳሪያዎች ወይም ስርዓቶች የሌላኛው የቴሌኮሙኒኬሽን አፕራተር የኔትዎርክ መሳሪያዎች ወይም ሥርዓቶች የተገጠሙበት ስፍራ ላይ በሁለቱ መካከል በሚደረሰው ስምምነት መሠረት ቴክኒካዊ አግባብነት ባለው ቦታ በአንድ ላይ ማስቀመጥ ነው።
- 4) “ድብልቅ ውህደት” ማለት በተለያዩ ሥራዎች ላይ በተሰማሩ ከባኒያዎች መካከል የሚደረግ ውህደት ማለት ነው።

- 5) “ታችኛ ክዋኔ” ማለት ተዋራዳዊ በሆነ መልኩ የተደራጀ እና በችርቻሮ ንግድ ላይ የተሰማራ ኦፕሬተር ሲሆን የችርቻሮ ንግድ አቅርቦቱን ሲያከናውን በህግ የተለየ እና ራሱን የቻለ ሌላ ተቋም ስራውን በሚሰራበት መልክ ነው።
- 6) “ታችኛ የችርቻሮ ወጪ” ማለት የታችኛው ክዋኔ ወጪ ማለት ነው።
- 7) “አስፈላጊ መገልገያዎች” ማለት በኢኮኖሚያዊ፣ ቴክኒካዊ ወይም በከበባዊ ሁኔታዎች ምክንያት ሊባዙ ወይም ሊተኩ የማይችሉ ቅጥር ግቢዎች፣ መሠረት ልማት ወይም የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሀብቶች ማለት ነው።
- 8) “የጎንዮሽ ስምምነት” ማለት በተመሳሳይ የገበያ ደረጃ በሚወዳደሩ የቴሌኮሙኒኬሽን ኦፕሬተሮች መካከል በቃል ወይም በጽሑፍ በሚደረግ ተግባራት የተቀናጀ አሰራርን ወይም የጋራ መግባባትን መፍጠር ነው።
- 9) “የጎንዮሽ ውህደት” ማለት በተመሳሳይ ገበያ የሚወዳደሩ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሰጪዎች ውህደት ነው።
- 10) “መሠረተ ልማት መጋራት” ማለት በተዋዋዮቹ መካከል የሚደረገው ስምምነት እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የመሰረተ ልማት እና የኮሎኬሽን አቅራቢ ከመሰረተ ልማት እና ኮሎኬሽን ፈላጊ ጋር ቋሚ እና ገባሪ መሠረተ ልማቶችን የሚጋሩበት የተለያዩ አሰራር ሲሆን የኔትወርክ ክፍሎችን፣ ሥርዓቶችን፣ መሣሪያዎችን፣ አገልግሎቶችን፣ ቅጥር ግቢዎችን ወይም የመጠቀም መብቶችን ጨምሮ ሌሎችንም ያካትታል።
- 11) “የህዳግ ጥበት” ማለት አግባብነት ባለው የችርቻሮ ገበያ ውስጥ ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው የቴሌኮሚኒኬሽን ኦፕሬተር ችርቻሮ ንግድ ውስጥ ላሉ ሌሎች ተወዳዳሪ የቴሌኮም ኦፕሬተሮች የጅምላ ሽያጭ በማከናወን የችርቻሮ ዋጋን እና የጅምላን ዋጋ ሲወስን እና ባስቀመጠው የጅምላ እና የችርቻሮ ዋጋ መካከል ያለው የዋጋ ልዩነት በችርቻሮ ንግድ ውስጥ ያለ የተሻለ አፈጻጸም ያለውን ተወዳዳሪ አገልግሎት እየሰጠ ውድድር ውስጥ መቆየት የማያስችለው ሁኔታ ሲከሰት የሚፈጠር ነው።
- 12) “የገበያ ክለሳ” ማለት ለቅድመ ውድድር ቁጥጥር ተጋላጭ የሆኑ የቴሌኮሚኒኬሽን አገልግሎቶችን መለየት እና መወሰን የሚያስችል በቴሌኮሚኒኬሽን አገልግሎት ውድድር ላይ የሚደረግ ክለሳ ነው። ከዚህ በተጨማሪም ጉልህ የገበያ ድርሻ ያላቸው ተጽህኖ ፈጣሪ አካላትን መኖራቸውን እና ጸረ ወደድር የሆኑ ባህሪያትን ወይም ተግባራትን ለመግታት መወሰድ ስላላቸው የመፍቱ እርምጃዎች ይወስናል።
- 13) “ውህደት” ማለት ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የራሳቸው እልውና የነበራቸው የቴሌኮሚኒኬሽን ኦፕሬተሮች አንድ ወደ መሆን መምጣት ወይም የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎቶች ለመስጠት ሀብቶቻቸውን በአንድነት ለማዋሃድ ነው።

- 14) “የውህደት እና የባለቤትነት ግዢ ማሳወቂያ” ማለት በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ የቴሌኮሙኒኬሽን ኦፕሬተርን የተመለከተ የውህደት ወይም የግዥ ስምምነት ውስጥ መግባት የፈለገ ሰው ለባለስልጣኑ የሚሰጠው ማስታወቂያ ነው።
- 15) “ከገበያ ማስወጫ ዋጋ” ማለት ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው የቴሌኮሙኒኬሽን ኦፕሬተር ተፎካካሪ ወይም ተፎካካሪ ሊሆን የሚችልን የቴሌኮሙኒኬሽን ኦፕሬተር ሆነ ብሎ ለመጣል ወይም ማጣል የሚችልበትን ሁኔታ በማሰብ ለአጭር ጊዜ ኪሳር ውስጥ መግባት ወይም የሚያገኘውን ትርፍን መተው ነው።
- 16) “ዋጋ” ማለት አንድ የቴሌኮሙኒኬሽን ኦፕሬተር ለሚሰጠው የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት የሚያስቀምጠው ማናቸውም ክፍያ፣ ታሪፍ ወይም ሌላ አይነት ተከፋይ ገንዘብ እና ተያያዥ የሆኑ የውል ይዘቶች እና ሁኔታዎች ነው።
- 17) “አግባብነት ያለው ገበያ” ማለት አግባብነት ያለው የምርት ገበያን የሚያካትት ሲሆን በምርቶቹ ወይም አገልግሎቶች ባህሪያት፣ ዋጋ እና አጠቃሚ ምክንያት በተጠቃሚው ዘንድ ተተካኪ ምርቶች ወይም አገልግሎቶች ተደርገው የሚወሰዱ ሁሉንም ምርቶች ወይም አገልግሎቶችን የሚያጠቃልል እና/ወይም አግባብነት ያለው መልካም-ምድራዊ ገበያ ሲሆን የሚመለከታቸው ኦፕሬተሮች ምርት እና አገልግሎታቸውን የሚያቀርቡበት እና በበቂ ሁኔታ ተመሳሳይ የሆኑ የውደድር ሁኔታዎች ያለባቸውን አካባቢዎችን ያካታል።
- 18) “የችርቻሮ አገልግሎት” ማለት ለመጨረሻ ተጠቃሚው ወይም ለደንበኛ የሚሰጥ አገልግሎት ሲሆን ለቴሌኮሙኒኬሽን ኦፕሬተር የሚሰጥ አገልግሎትን አያካትትም።
- 19) “ጉልህ የገበያ ድርሻ” ማለት ለኮሙኒኬሽን አገልግሎት አስፈላጊ የሆኑ መገልገያዎችን ወይም በገበያ ውስጥ ያለውን ድርሻ አቅም በመጠቀም በኮሙኒኬሽን አገልግሎት ዋጋ ወይም አቅርቦት ላይ ከፍተኛ ተጽዕኖ የማድረግ ችሎታ ነው።
- 20) “አነስተኛ ነገር ግን ተሻጋሪ ያልሆነ ጉልህ የዋጋ ጭማሪ ሙከራ” ማለት የፍላጎት እና የአቅርቦት መተካካት ውጤትን በመጠቀም አግባብነት ያለውን ገበያ ለመወሰን ተግባር ላይ የሚውል መንገድ ሲሆን ምናባዊ የሆነ አንድን ገበያ ለብቻው የተቆጣጠረ ኦፕሬተር በአንድ መልካ ምድራዊ አካባቢ እና ለተወሰነ ጊዜ የሚቆይ ዋጋን ሲጨምር የሚፈጠር ነው።
- 21) “ጉልህ ድርሻ ያለው ኦፕሬተር” ማለት አግባብነት ባለው ገበያ ውስጥ ጉልዕ የገበያ ድርሻ እንዳለው የተወሰነ የቴሌኮሙኒኬሽን ኦፕሬተር ሲሆን ለብቻው ወይም ከሌሎች አካላት ጋር በጥምረት በመሆን የሚፈጥረው ሲሆን ይችላል። ይህም የገበያ የበላይነትን የሚሰጠው ሲሆን የኢኮኖሚው ጥንካሬ በሚታይ መልኩ ከተወዳዳሪዎች፣ ደንበኞች እንዲሁም የመጨረሻ ተጠቃሚዎች ነጻ በሆነ መልኩ መንቀሳቀስ የሚያስችል አቅም ይሰጠዋል።

- 22) “ተተካኪ ምርቶች ወይም አገልግሎቶች” ማለት እርስ በእርስ በቀጥታ የሚወዳደሩ ምርቶች ወይም አገልግሎቶች ሲሆኑ በመካከላቸው ሊኖሩ የሚችሉ የፍላጎት ወይም የአቅርቦት ወገን መተካካት በዋጋቸው ላይ ጫና ይፈጥራል።
- 23) በተዋረድ የተቀናጀ አፕራተር” ማለት የጅምላ እና የቸርቻሮ አገልግሎት የሚሰጥ የቴሌኮሙኒኬሽን አፕራተር ነው።
- 24) “ተዋረዳዊ ውህደት” ማለት በተመሳሳይ የገበያ አቅርቦት ሰንሰለት ውስጥ በተለያዩ ደረጃ የሚሰሩ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ የቴሌኮሙኒኬሽን አፕራተሮች ወይም የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሰጪዎች ውህደት ነው።
- 25) “የጅምላ አገልግሎት” ማለት ለሌላ የቴሌኮሙኒኬሽን አፕራተር የሚሰጥ የቴሌኮሙኒኬሽን፣ የኮሎኬሽን ወይም የመሠረተ ልማት መጋራት አገልግሎት ነው።
- 26) “የሰራ ቀናት” ማለት ብቻ ሲሆን ቅዳሜ፣ አሁድ እና ማናቸውንም በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የሕዝብ የበዓላት ቀን የተባለ ነው።

3. ዓላማ

የዚህ መመሪያ ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡-

- 1) አግባብነት ያላቸው ገበያዎችን ለመወሰን የሚያስችል ማዕቀፍን ማበጀት እንዲሁም አግባብነት ባለው ገበያ ውስጥ ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው አፕራተርን መወሰን፤
- 2) በአዋጁ አንቀጽ 48 መሰረት ጸረ ውደድር በሆነ ባህሪያት ወይም ተግባራት ላይ ተሳትፎል ወይም ሊሳተፍ ይችላል የሚባል የቴሌኮሙኒኬሽን አፕራተርን ምክንያታዊ በሆነ መንገድ መለየት የሚያስችል ማዕቀፍን ማበጀት፤
- 3) የቴሌኮሙኒኬሽን አፕራተሮች የገበያ ውደድርን በከፍተኛ ደረጃ በሚቀንስ ባህሪያት ወይም ተግባር ላይ አንዳይሳተፉ ማድረግ፤
- 4) የቴሌኮሙኒኬሽን አፕራተር ውህደት ወይም የባለቤት ግዢን በተመለከተ ግምገማ ለማድረግ እና መወሰን የሚያስችል ማዕቀፍን ማበጀት ፤
- 5) የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎቶች በብቸኝነት እንዳይያዙ ማድረግ እና በቴሌኮሙኒኬሽን አፕራተሮች መካከል ውደድር እንዲኖር ማበረታታት።
- 6) የቴሌኮሙኒኬሽን ገበያውን ኢኮኖሚያዊ ውጤታማነት በጠቅላላው ማሻሻል።

4. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ መመሪያ የመሰረተ ልማት መጋራት እና የኮሎኬሽን እንዲሁም የኢንተርኒክሽን አገልግሎት ሰጪዎችን ጨምሮ በሁሉም በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ውስጥ በሚገኙ የቴሌኮሙኒኬሽን አፕራተሮች እና የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎቶች ሰጪዎች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

ይሁን እንጂ በግልጽ ሲመለከት የተወሰኑ ድንጋጌዎች አግባብነት ባለው ገበያ ውስጥ ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው አፕሬትር ላይ ብቻ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

ክፍል ሁለት

የባለሥልጣን ሚና

5. የባለሥልጣን ሚና

1) ባለሥልጣን፡-

(ሀ) አግባብነት ያላቸውን ገበያዎች ለመወሰን፣ ጉልህ የገበያ ድርሻ ያላቸውን አፕሬትሮች ለመለየት፣ ፀረ-ውድድር የሆነ አሰራርወይም ተግባር ላይ ተሰማርቷል ተብሎ የተወነጀለን አፕሬትር ለመመረምር እና ውሳኔ ለመስጠት ፥ የተሌኮሙኒኬሽን አፕሬትር ላይ ተጽህኖ የሚፈጠሩ የውህደት ወይም የባለቤትነት ግዢ ሁኔታዎችን ለመገምገም እና ውሳኔ መስጠት የሚያስችሉ እና ከፍተኛ መተማመን የሚፈጥሩ ስታንዳርዶች እና የአሰራር ስርዓቶች የመፍጠር ፤

(ለ) በየሦስት (3) አመታቱ የገበያ ክለሳ የማከናወን፤

(ሐ) የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎትን የተመለከቱ ውድድሮችን ይቆጣጠራል፥ ክግዜ ወደ ግዜ አግባብነት ያላቸውን ገበያዎችን ይወስናል እንዲሁም በእነዚህ ገበያ ውስጥ ጉልህ የገበያ ድርሻ ያላቸውን አፕሬትሮች የመለየም፤

(መ) በቴሌኮሙኒኬሽን አፕሬትሮች ላይ ተፅዕኖ የሚያሳድሩ የውህደት እና የባለቤትነት ግዢ ማሳወቂያዎችን ይገምግማል እና ውሳኔ የመስጠት፤

(ሠ) በቴሌኮሙኒኬሽን አግለግሎቶች መካከል ውድድር እንዲኖር ወይም እንዲያድግ ከፍተኛ ጥረት የማድረግ፤

ሃላፊነት አለበት።

2) ባለስልጣን፡-

(ሀ) በራሱ ውሳኔ ወይም በሚመለከተው ወገን በሚቀርብ አቤቱታ መሠረት የቴሌኮሙኒኬሽን አፕሬትሩ በቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ገበያ ውስጥ በከፍተኛ ደረጃ ውድድርን የመቀነስ ዓላማ ወይም ውጤት ያለው ተግባር ወይም አሰራር መፈጸም አለመፈጸሙን ለመመረምር ይችላል፤

(ለ) በአፕሬትሮች መካከል ያለን ውድድር ጠብቆ ለማቆየት ወይም አፕሬትሮች በጸረ ውድድር ተግባራት ወይም ባህሪያት ላይ ተሳታፊ እንዳይሆን ለማድረግ በማሰብ፤ በገበያ ግምገማ የተገኙ ውጤቶች፥ በጸረ ውድድር አቤቱታዎች ላይ የተደረጉ ምርመራዎች እና አስፈላጊ ከሆነ የውህደት እና የባለቤትነት ግዢ ማስታወቂያዎች ላይ የሚደረግ ግምገማ ውጤትን መሰረት በማድረግ አስፈላጊ የሆኑ ማስተካከያዎች ወይም ቅጣቶችን ሊጥል ይችላል፤

ክፍል ሦስት

አግባብነት ያለው ገበያ እና የገበያ ክለሳ

6. አግባብነት ያላቸውን ገበያዎች ስለመወሰን

1) ባለስልጣኑ :-

(ሀ) በራሱ ተነሳሽነት ወይም በሚመለከተው ወገን በቀረበ አቤቱታ መሠረት ቁጥጥር ሊደረግባቸው የሚገባቸው ገበያዎችን ለመለየት የሚያስችል የገበያ ግምገማ ለመጀምር ፣ በገበያ ውስጥ ጉልህ የገበያ ድርሻ ያላቸው አፕሬተሮችን ለመለየት እና አፕሬተሮች ላይ ግዴታ መጣል አስፈላጊ አንደሆነ ሲወስን ወይም

(ለ) በራሱ ተነሳሽነት ወይም በሚመለከተው ወገን በቀረበ አቤቱታ መሠረት የቴሌኮሙኒኬሽን አፕሬተር በቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ገበያ ውስጥ ውድድርን በከፍተኛ ደረጃ የመቀነስ ዓላማ ወይም ውጤት ያለው ተግባር ወይም ሁኔታ ላይ መሳተፍ እና አለመሳተፉን ለመመርመር ሲወስን፤ ወይም

(ሐ) የውህደት እና የባለቤትነት የግዢ ማሳወቂያን መሰረት በማድረግ የቀረበው የውህደት ወይም የባለቤትነት ግዢ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ገበያን ውድድር በከፍተኛ ደረጃ የመቀነስ ውጤት አለው ወይም የለውም ብሎ ለመውሰን የቁጥጥር ሂደት መጀመር ያስፈልጋል ብሎ ከወሰነ፤

ለቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎቶች አግባብነት ያላቸውን ገበያን ሊወስን ይችላል።

2) ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ላይ በተዘረዘሩት ማናቸውም ሦስት ምክንያቶች የቁጥጥር ሂደት ለመጀመር ከወሰነ፤ ይህንን ተግባራዊ የሚያደርገው በአዋጁ አንቀጽ 34 እና ከ አንቀጽ 36 እስከ 38 በተዘረዘረው የአሰራር ስርዓት እና በዚህ መመሪያ መሠረት ነው።

7. በገበያ ክለሳ ውስጥ የገበያ ውሰና

1) ባለሥልጣኑ ቁጥጥር ሊደረግባቸው የሚገቡ ገበያዎችን ለመወሰን በየሦስት (3) አመቱ የገበያ ክለሳ ለማድረግ አስፈላጊውን ጥረት ያደርጋል እንዲሁም በእነዚህ ገበያዎች ውስጥ ጉልህ የገበያ ድርሻ ያላቸው አፕሬተሮች ከተገኙ ጉልህ የገበያ ድርሻ ያላቸው አፕሬተሮች በማለት ይሰይማቸዋል፤ ።

2) የገበያ ክለሳው ዓላማ ሁሉንም የቴሌኮሙኒኬሽን ገበያዎች መለየት ላይ ያተኮረ አይደለም። ይልቅም የገበያ ቁጥጥር ሊደረግባቸው ይገባል ተብሎ የሚታሰቡ ገበያዎችን ነው።

3) አስቀድሞ ቁጥጥር ሊደረግበት ይገባል ተብሎ የሚታሰብ ገበያን ለመለየት የሚከተሉት ሶስት መሰፈርቶች ተፈጻሚ ይሆናሉ፡-

ሀ) ወደ ገበያ ለመግባት ወይም ለመስፋፋት ከፍተኛ እና ተሻጋሪ ያልሆኑ ገደቦች መኖራቸው፤

ለ) የገበያው አወቃቀር አግባብነት ባለው የገዜ መጠን ውስጥ ውጤታማ የሆነ ውድድር እንዳይኖር ማድረጉን እና

ሐ) የውድድር ህጎችን ተፈጻሚ ማድረግ ብቻውን የገበያ መውደቅን በበቂ ሁኔታ መከላከል አለማቻሉን።

4) ባለስልጣኑ እነዚህን ገበያዎች ለይቶ ለማስቀመጥ የወደፊት ምልክታ አካሄድ ይከተላል። ወደፊት ምልክታ አካሄድ ማለት የገበያውን ተለዋዋጭነት በመገምገም ከቅርብ ጊዜ እስከ መካከለኛ ጊዜ ሊኖር የሚችልን ውድድር ባህሪ ለመተንበይ መሞከርን ያካትታል።

8. የፀረ-ውድድር ተግባር አቤቱታዎችን በተመለከተ የሚካሄድ ምርመራ አካል የሆነ የገበያ ውሰና
የፀረ-ውድድር ተግባራት አቤቱታዎች ላይ ምርመራ በሚካሄድበት ወቅት ባለስልጣኑ የሆላ ምልክታ አካሄድን ይከተላል። ይህ አካሄድ የሥነ ምግባር ጉድለት ተፈጽሟታል ከተባለበት ጊዜ ጋር ተመጣጣኝነት ያለውን የጊዜ ርዝማኔ ወስዶ ይመረምራል።

9. የውህደቶች እና የባለቤትነት የግዢ ማሳወቂያ ክለሳ አካል የሆኑ ገበያዎች ውሰና
ባለሥልጣኑ ውህደቶችን እና የባለቤትነት ግዢ ማሳወቂያዎችን በሚገመገምበት ጊዜ አግባብነት ያለው ገበያን የሂደቱ አካል በማድረግ የገበያ ውሰና ወይም ልየታ ሊያደርግ ይችላል። በዚህ ወቅት ባለሥልጣኑ የወደፊት ምልክታ አካሄድን የሚከተል ቢሆንም የቀረበው የውህደት ወይም የባለቤትነት የግዢ ጥያቄ በገበያው ላይ የፈጠረው መዋቅራዊ ለውጥ ወይም ክምችት ከግምት ውስጥ በማስገባት ይሆናል።

ክፍል አራት

አግባብነት ያላቸውን ገበያዎች ለመወሰን የሚያገለግል ጠቅላላ አቀራረብ

10. አግባብነት ያለው የምርት ገበያ

1) ባለሥልጣኑ አግባብነት ያለውን ገበያ በሚወስንበት ወቅት አገልግሎቱ የሚሰጥበትን ቴክኖሎጂ ከግምት ውስጥ ሳይስገባ በተቀራረበ መልኩ ሊተካኩ ይችላሉ የሚባሉ ሁሉንም አገልግሎቶች ማካተት ይኖርበታል። እነዚህ አገልግሎቶች እርስ በርሳቸው በቀጥታ የሚወዳደሩ በመሆኑ በመካከላቸው የሚኖረው የአቅርቦት ወይም የፍላጎት መተካካት ዋጋቸው ላይ ተፅእኖ ይኖረዋል።

2) አግባብነት ያላቸው ገበያዎችን ወሰን በሚያስቀምጥ ጊዜ ባለስልጣኑ ገበያውን በብቸኝነት የተቆጣጠረ ምናባዊ አካል አለ የሚል የሙከራ አካሄድን (ይህ አካሄድ በሌላ ስሙ በዋጋ ላይ አነስተኛ ነገር ግን ተሻጋሪ ያለሆነ ጉልህ ጭማሪ የሚያስከትል ሙከራ ይባላል) እና/ወይም ማናቸውም ሌሎች አግባብነት ያላቸውን የገበያ ትንተና ዘዴዎች ይጠቀማል።

3) በቀላሉ ሊተካኩ በሚችሉ ምርቶችን መካከል የፍላጎት መተካካትን በተመለከተ ግምገማ በሚደረግበት ወቅት፤ ባለስልጣኑ ጉልህ ቁጥር ያላቸው የአንድ ምርት ተጠቃሚዎች ትንሽ ነገር

ግን ተሻጋሪ ያልሆነ ጉልህ የዋጋ ጭማሪ ሲደረግባቸው ተተኪውን ምርት ወደ መግዛት ይሸጋገራሉ ወይ የሚለውን ግምገማ መሰረት በማድረግ ነው።

4) በተጠቃሚው ዘንድ አገልግሎት “ሀ” እና አገልግሎት “ለ” በቀላሉ የሚተካኩ አገልግሎት ናቸው የሚል አመለካከት በሚኖርበት ወቅት በአቅርቦት ላይ ያለ የምርት መተካካት ሲገመገም፤ አንድ አቅራቢ አገልግሎት “ለ” ላይ ትንሽ ነገር ግን ተሻጋሪ ያልሆነ የዋጋ ጭማሪ ሲደረግ፤ አገልግሎት “ሀ” ማቅረብ በፍጥነት በመተው አገልግሎት ‘ለ’ን ወደ ማቅረብ ይሸጋገራል የሚለውን ግምገማ መሰረት በማድረግ ነው።

5) ባለስልጣኑ ትንሽ ነገር ግን ተሻጋሪ ያልሆነ ጉልህ የዋጋ ጭማሪ ሙከራ ሲያደርግ አስቀድሞ የፍላጎት ምትክ ግምገማ በማከናወን እጩ የገበያ ምርት በማድረግ በቡድን የተቀመጡ አገልግሎቶችን ይለያል። በመቀጠል ባለሥልጣኑ የአቅርቦት ምትክ በኩል ያለውን ተፅዕኖዎች ከግምት ያስገባል።

6) በፍላጎት በኩል የሚኖር ምትክን በተመለከተ በቀረበ ማስረጃ ምክንያት አንድ አገልግሎት አግባብነት ባለው ምርት ገበያ ውስጥ ከተካተተ፤ ይህን አገልግሎት በተመለከተ የአቅርቦት ምትክ ማስረጃ ማቅረብ አያስፈልግም።

7) የፍላጎት ምትክ በሚገመገምበት ወቅት ባለስልጣኑ ከዚህ የሚከተሉትን ከግምት ውስጥ ያስገባል፡-

- (ሀ) ደንበኛ ደንበኝነቱን በተመለከተ አገልግሎት ሰጪውን በቀላሉ የሚቀይርበት ሁኔታ፤
- (ለ) አገልግሎት ሰጪን መቀየር ያለው ጫና ወይም ወጪ፤
- (ሐ) አገልግሎቶቹ ከተጠቃሚው ልምድ አንጻር ያለው ውጤት እና ባህሪያት፤
- (መ) በነጠላ ከሚቀርቡ አገልግሎቶች ይልቅ በጥቅል ለሚቀርቡ አገልግሎቶች ገዢዎች ያላቸው ፍላጎት፤ እና
- (ሠ) በአገልግሎት ጥራት ላይ ግንዛቤ ሊወሰድበት የሚችል ልዩነትን ፤

8) በአቅርቦት በኩል ያለው ምትክ በሚገመገምበት ወቅት፤ ባለስልጣኑ ከዚህ የሚከተሉትን ሁኔታዎች ከግምት ውስጥ ያስገባል፡-

- (ሀ) በስራ ላይ ያሉ አቅራቢዎች አንድን አገልግሎት ከመስጠት ወደ ሌላ ወደ ሌላ አገልግሎት መስጠት በምን ያክል ፍጥነት መሸጋገር ይችላሉ፤ ወይም
- (ለ) ለአዲስ አቅም ወይም አቅምን ለማስፋት ከፍተኛ ወጪ የሚጠይቅ ኢንቨስትመንት ማድረግ የሚያስፈልጋቸው መሆኑን እና ይህም ጊዜ የሚወስድ ተቋማዊ የወሳኔ አሰጣጥ ሂደት የሚጠይቅ መሆኑን፤ ወይም
- (ሐ) ያለን አቅም በፍጥነት በማስፋት አዲስ አገልግሎት ለመፍጠር ያለው የሕግ ወይም የቁጥጥር ገደቦች መኖራቸውን ።

11. አግባብነት ያለው መልክዓ ምድራዊ ገበያ

- 1) መልክ-ምድራዊ ገበያዎችን በሚለይበት ወቅት ባለስልጣኑ በመልክ ምድራዊ ስፍራዎች ውስጥ ያሉት የውድድር ሁኔታዎች በግልጽ በሚታይ መልኩ ምን ያህል እንደሚለያዩ መመርመር አለበት።
- 2) የኔትወርክ ሽፋን ወይም ፈቃድ የተሰጠበት አካባቢ በባለስልጣኑ እንደ ጊዜያዊ አግባብነት ያለው መልክ ምድራዊ ገበያ ተደርጎ ሊቆጠር ይችላል። ሆኖም ግን የውድድር ሁኔታዎች ከአንድ አካባቢ ወደ ሌላው ከፍተኛ ልዩነት የሚያሳዩ ከሆነ ባለስልጣኑ ሌላ መልክ ምድራዊ ገበያ ሊወስድ ይችላል።

ክፍል አምስት

የገበያ አቅም ስለ መገምገም

12. የገበያ አቅምን መገምገም

- 1) ባለስልጣኑ አንድ አፕሬተር ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው መሆኑን ወይም አለመሆኑን በሚለይበት ጊዜ አፕሬተር ለኮሙኒኬሽን አገልግሎት አስፈላጊ የሆኑ ግባቶችን ወይም በገበያው ውስጥ ያለውን የገበያ ድርሻ አቅም በመጠቀም በኮሙኒኬሽን አገልግሎት ዋጋ ወይም አቅርቦት ላይ ከፍተኛ ተጽዕኖ የመፍጠር ችሎታውን ይገመግማል።
- 2) አንድ አፕሬተር ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው መሆኑ በሚገመገምበት ወቅት ባለስልጣኑ በእነዚህ ሳይገደብ የሚከተሉትን መስፈርቶች ከግምት ውስጥ ያስገባል፤ እነዚህ መስፈርቶች በአንድነት ሲታዩ ጉልህ የገበያ ድርሻ መኖሩን ሊያሳዩ ይችላሉ፡-
  - (ሀ) የአገልግሎት ሰጪው የገበያ ድርሻ፡- የዚህ አንቀፅ ንሁስ አንቀጽ ደንጋጌዎች በሌላ መልክ እስካለስቀመጡት ድረስ፤ አንድ አፕሬተር አግባብነት ባለው ገበያ ውስጥ ከሃርባ ፐርሰንት (40%) በላይ የገበያ ድርሻ ሲኖረው፤
  - (ለ) አስፈላጊ ግባቶች ወይም ሀብቶች ላይ ያለው የቁጥጥር አቅም፤
  - (ሐ) የኢኮኖሚ ስኬል እና የኢኮኖሚ ስኮፕ፤
  - (መ) የተሻለ የቴክኖሎጂ አቅም ወይም የበላይነት፤
  - (ሠ) የተወዳዳሪ የመግዛት አቅም አለመኖር ወይም ዝቅተኛ መሆን፤
  - (ረ) ወደ ገበያው ለመግባት ወይም ለመስፋፋት ያሉ ተግዳሮቶች፤
  - (ሰ) ለፋይናንስ ያለ ተደራሽነት፤
  - (ሸ) የተለያዩ ምርት እና አገልግሎት ላይ ያለ ልምድ፤
  - (ቀ) በከፍተኛ ሁኔታ ያደገ የሽያጭ እና የስርጭት መስመር፤
  - (በ) ተዋረዳዊ ቅንጅት መኖር፤ እና፤
  - (ሸ) የማይመለስ ወጪ መኖር።

3) በተናጥል ጉልህ የገበያ ድርሻ አላቸው ተብለው ያልተሰየሙ ሁለት እና ከሁለት በላይ የሆኑ አፕራተሮች እንደ አንድ ጉልህ የገበያ ድርሻ እንዳላቸው አፕራተሮ የሚንቀሳቀሱ ከሆነ፤ ባለስልጣኑ አፕራተሮችን በጋራ ጉልህ የገበያ ድርሻ ያላቸው አፕራተሮች ብሎ ሊሰይም ይችላል።

ክፍል ስድስት

ጸረ ውድድር ተግባራት

13. ጸረ ውድድር ተግባራት

- 1) የቴሌኮሙኒኬሽን አፕራተር በቴሌኮሙኒኬሽን ገበያ ውስጥ ውድድርን በከፍተኛ ሁኔታ የመቀነስ አላማ ወይም ውጤት ያለው ተግባር ላይ መሰማራት አይችልም።
- 2) የቴሌኮሙኒኬሽን አፕራተር ከሌላ ማንኛውም ሰው ጋር በቴሌኮሙኒኬሽን ገበያ ውስጥ ውድድርን በከፍተኛ ሁኔታ የመቀነስ ዓላማ ወይም ውጤት ያለው ስምምነት ወይም አሰራር ውስጥ መግባት አይችልም።
- 3) ውድድርን በከፍተኛ ሁኔታ የመቀነስ ዓላማ ወይም ውጤት ያላቸው የሚከተሉት የጎንዮሽ ስምምነቶች ወይም የተቀናጁ ተግባራት የተከለከሉ ናቸው፦
  - ሀ) የአገልግሎት ወይም ከአገልግሎት ውጪ የሆኑ ዋጋዎችን የሚወስኑ፤ ወይም
  - ለ) ለአገልግሎት ዝቅተኛ የሆነ ዋጋ የሚያስቀምጡ፤ ወይም
  - ሐ) ጂኦግራፊያው በታዎችን፣ የተጠቃሚዎችን ዓይነት ወይም ወደ ገበያ ላለመግባት ስምምነት ማድረግን መሰረት በማድረግ የገበያን ድርሻ የሚያከፋፍሉ፤
- 4) በዚህ አንቀጽ ንሁስ አንቀጽ 3 ላይ የጎንዮሽ ስምምነትን የተመለከተው ድንጋጌ ተግባራዊ የሚሆነው በተመሳሳይ የገበያ ደረጃ ለሚወዳደሩ የችርቻሮ ወይም የጅምላ ገበያ ውስጥ ላሉ አፕራተሮች ሲሆን ድርጊቱ በጋራ መግባባት፣ በቃል ወይም በጽሁፍ ተግባራዊ ሊሆን ይችላል።
- 5) በዚህ አንቀጽ ከንሁስ አንቀጽ 1 እስከ 3 የተደነገጉት ደንጋጌዎች ባለስልጣኑ አዋጁን ወይም በራሱ የጸደቁ መመሪያዎችን መሰረት በማድረግ ያስቀመጣቸው የአገልግሎት ዋጋ ወይም ደንብ እና ሁኔታዎችን ላይ ተፈጻሚ አይሆኑም።

14) ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው አፕሬተር ጸረ ውድድር ተግባራት

ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው አፕሬተር ከአንቀጽ 15 እስከ 19 የተደነገጉ ተግባራት ላይ መሰማራት አይችልም። እነዚህን ተግባራት መፈጸም በገበያ ላይ ያለን የበላይነት አለአግባብ አንደመጠቀም ያስቆጥራል።

15. አገልግሎት አለማቅረብ ወይም ለማቅረብ ፍቃደኛ አለመሆን

- 1) ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው አፕሬተር ለሌላ አፕሬተር ኢንተርኮኔክሽን፣ ኮሎኬሽን እና መሰረተልማት ማጋራት አገልግሎትን በባለስልጣኑ የመሰረተ ልማት መጋራት እና ኮሎኬሽን መመሪያ ላይ በተቀመጠው የግዜ ሰሌዳ ውስጥ እንዲሁም ምክንያተዊ በሆኑ ደንብ እና ሁኔታ እና ዋጋ ማቅረብ አለበት። ይህ አገልግሎት ማቅረብ ሊቀር የሚችለው በአዋጁ በመሰረተ ልማት መጋራት እና የኮሎኬሽን መመሪያ፣ በቴሌኮሚኬሽን ኢንተርኮኔክሽን መመሪያ ወይም ሌላ በባለስልጣኑ በወጡ መመሪያዎች መሰረት ቴክኒካዊ በሆነ ምክንያት አገልግሎቱ መስጠት ሳይቻል ሲቀር ብቻ ነው። አፕሬተር
- 2) በዚህ አንቀጽ ንሁስ አንቀጽ 1 የተመለከቱት አገልግሎቶችን አለመስጠት የሚከተሉትን እና ሌሎችንም ያካትታል፡-
  - (ሀ) አስፈላጊ የሆኑ ግባቶችን ተደራሽ እንዳይሆኑ ማድረግ፤ ወይም
  - (ለ) ኢንተርኮኔክሽንን ማዘግየት ወይም ለኢንተርኮኔክሽን የሚደረግ ድርድር ረጅም ጊዜ እንዲወስድ ማድረግ፤ መረጃ መከልከል፤ ወይም
  - (ሐ) የኔትወርክ ኢንተርኮኔክሽን ጥራትን መቀነስ ወይም የኔትወርክ ኢንተርኮኔክሽንን መከልከል።
- 3) የኢንተርኮኔክሽን፣ ኮሎኬሽን ወይም የመሠረተ ልማት መጋራት የተሰጠው ምክንያታዊነት በጎደለው አካሄድ በመሆኑና ይህም ተወዳዳሪዎች ላይ መዘግየት ከፈጠረ ወይም ተወዳዳሪዎች ወደ አገልግሎት መግባት ወይም የማስፋፋት ስራ መስራት አስቸጋሪ እንዲሆንባቸው ካደረገ፤ ባለስልጣኑ ይህንን ድርጊት አገልግሎቶች አለማቅረብ ወይም አገልግሎት ለማቅረብ ፍቃደኛ አንዳለመሆን ይቆጥረዋል።

16. ተገቢ ያልሆነ መድልዎ

ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው አፕሬተር የኢንተርኮኔክሽን፣ ኮሎኬሽን ወይም የመሠረተ ልማት መጋራት አገልግሎቶች ታች ላለ ተወዳዳሪ አገልግሎት የሚያቀርብበት ደንብ እና ሁኔታዎች ለተመሳሳይ አገልግሎት ለራሱ ከሚሰጠው ደንብ እና ሁኔታዎች ያነሰ ጥቅም የሚሰጥ ከሆነ እና ይህም ከቴክኒክ፣ ከዋጋ ወይም ከሌላ አሳማኝ ምክንያት ጋር የተያያዘ ካልሆነ፤ ድርጊቱ ጸረ ውድድር ተደርጎ ሊወሰድ ይችላል።

17. ፀረ-ውድድር የሆኑ የጥቅል እና የማያያዝ ተግባራት

ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው አፕሬተር በከፍተኛ ደረጃ ውድድርን የመቀነስ ዓለማዊ ወይም ውጤት ያለው ማናቸውም አገልግሎቶችን የማያያዝ ወይም ጥቅል የማድረግ ተግባራት ላይ መሳተፍ የለበትም። አገልግሎት የማያያዝ ወይም የጥቅል አሰራሮች ከዚህ የሚከተሉት እና ሌሎችም ውጤቶች ሊኖሩት ይችላል፡-

- 1) በገበያ “ሀ” ውስጥ ያለ ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው አፕሬተር “ሀ” የሚባል ምርቱን፣ በገበያ “ለ” ውስጥ ላለ ተወዳዳሪ ለሆነ ሌላ አፕሬተር ለማቅረብ “ለ” የማይፈልገውን ወይም የማይሻውን አገልግሎት እንዲገዛ የመፈለግ፤
- 2) በገበያ “ሀ” ውስጥ ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው አፕሬተር “ሀ” የሚባል ምርቱን በገበያ ‘ለ’ ውስጥ ላለ ተወዳዳሪ ለሆነ አፕሬተር ከወጪ አንጻር በማያዋጣ ዝቅተኛ ዋጋ ለማቅረብ ፤ አፕሬተር “ለ” የማይፈልገውን ሌላ ተጨማሪ አገልግሎት እንዲገዛ ማድረግ እና በዚህም የአፕሬተር “ለ”ን ወጪ ከፍ የማድረግ ፍላጎት፤

18. ከገበያ ውጪ ማድረጊያ ዋጋ

ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው አፕሬተር ሌሎችን ከገበያ ውጪ የሚያደርግ ማንኛውም የዋጋ ትመና ላይ መሳተፍ የለበትም፡-

- 1) ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው የቴሌኮሚኒኬሽን አፕሬተር ተፎካካሪን ወይም ተፎካካሪ ሊሆን የሚችልን የቴሌኮሚኒኬሽን አፕሬተር ሆነ ብሎ ለመጣል ወይም መጣል የሚችልበትን ሁኔታ በማሰብ ለአጭር ጊዜ ኪሳር ውስጥ ከገባ ወይም የሚያገኝውን ትርፍን ከተው ፤ ተወዳዳሪውን ከገበያ ውጪ የሚያደርግ ዋጋ ተጠቅሟል ይባላል።
- 2) ባለስልጣኑ አንድ ዋጋ ከገበያ ለማስወጣት ሲባል የተወሰነ ነው ወይም ከገበያ ሊያስወጣ ይችላል የሚለውን ለመገምገም ለአገልግሎቱ ወይም ለጥቅል አገልግሎት የወጣው ወጪ ለአገልግሎቱ ከተቀመጠው ዋጋ ያነሰ ነው የሚለውን ነጥብ ይመዝናል። ለአገልግሎቱ የወጣው ወጪ ከቀረበበት ዋጋ ጋር እኩል ወይም የበለጠ ከሆነ፤ ዋጋው ከገበያ ለማስወጣት የተቀመጠ ዋጋ ነው አይባልም። ባለስልጣኑ ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለውን አፕሬተር የበጀት አመቱን ወጪዎች ወይም ከተገኝ የቁጥጥር የሂሳብ ወጪዎችን እንደ መረጃ ምንጭ በመወሰድ የአንድን አገልግሎት ወጪዎችን ያሰላል።እነዚህ መረጃዎች የተገኙት ከቀደመው ዓመት ከሆነ ምክንያታዊ ማሻሻያዎች ይደረጋል።
- 3) ከገበያ ውጪ ለማድረግ ዋጋ ተሰጥቷል የሚሉ አቤቱታዎችን በሚመረምርበት ጊዜ ባለስልጣኑ ወጪውን ለመወሰን ከዚህ የሚከተሉትን የወጪ ሞዴል ዘዴዎች ይጠቀማል፡ -
(ሀ) በረጅም ጊዜ እየጨመረ የሚሄድ ወጪ ወይም

(ለ) የተደመረ በረጅም ጊዜ እየጨመረ የሚሄድ ወጪ+ ፤ ይህም (የጋራ እና መደበኛ ወጪዎችን ያካትታል)።

19. የህዳግ ጥበት

- 1) ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው አፕሬተር የሕዳግ ጥበት ተግባር ላይ መሰማራት አይችልም።
- 2) ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው አፕሬተር ጅምላ አገልግሎት የጠየቀን የአንድ ተወዳዳሪ የትርፍ ህዳግን ሆን ብሎ ለመቀነስ በማሰብ የጅምላ አገልግሎቱን ዋጋ ከፍ ካደረገ ወይም በሚወዳደርበት ገበያ ውስጥ የችርቻሮ አገልግሎት ዋጋን ከቀነሰ ወይም ሁለቱንም ካደረገ በሕዳግ ጥበት ተግባር ውስጥ ተሳትፏል ይባላል።
- 3) የሕዳግ ጥበት መኖሩን ወይም የሚከሰትበት እድል መኖሩን ለመገምገም ባለስልጣኑ በችርቻሮ ዋጋ እና በችርቻሮ አገልግሎት መስጫ ዋጋ መካከል አዎንታዊ ህዳግ ያለ መሆኑን ይገመግማል።
- 4) የችርቻሮ አገልግሎት ዋጋን ለማሰላት ባለስልጣኑ በጅምላ ገበያ ውስጥ የሚፈለገውን ወይም አስፈላጊ የሆነውን ግብዓት ለመግዛት የወጣውን ወጪ እንዲሁም ከታች ያለ የችርቻሮ ዋጋን ከግምት ያስገባል።
- 5) የችርቻሮ አገልግሎት አቅርቦት ወጪን ለማሰላት ባለስልጣኑ በተዋረድ የተቀናጀ አፕሬተር የታችኛው የችርቻሮ ወጪን እንደ የውጤታማ የችርቻሮ ተወዳዳሪ የታችኛው የችርቻሮ ወጪ በማድረግ ተክቶ ሊወሰድ ይችላል።
- 6) ባለስልጣኑ ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለውን አፕሬተር የበጀት አመቱን ወጪዎች ወይም ማግኘት ከተቻለ የቁጥጥር የሂሳብ ወጪዎችን እንደ መረጃ ምንጭ በመወሰድ በተወራድ የተደራጀ ጉልህ የገበያ ድርሻ ካለው አፕሬተር ጋር የተያያዘውን የታች የችርቻሮ ወጪዎችን ያሰላል። እነዚህ መረጃዎች የተገኙት ከቀደመው ዓመት ከሆነ ምክንያታዊ ማሻሻያዎች ይደረጋል። ባለስልጣኑ ለችርቻሮ አገልግሎት የዋጋ መሠረትን ለመወሰን ከዚህ ከሚከተሉት የዋጋ ሞዴሎች ይጠቀማል፡-

(ሀ) በረጅም ጊዜ እየጨመረ የሚሄድ ወጪ ፤ ወይም

(ለ) የተደመረ በረጅም ጊዜ እየጨመረ የሚሄድ ዋጋ ፤ ይህም (የጋራ እና መደበኛ ወጪዎችን ያካትታል) ።

20. የፀረ-ውድድር ተግባራት ምርመራ እና የውሳኔ አሰጣጥ

- 1) ባለስልጣኑ ተጨባጭነት እና መሠረት ያላቸውን አቤቱታዎች ለመለየት እና ሀብቶቹን በአግባቡ ለመምራት እንዲያስችለው፤ አቤቱታአቅራቢው አቤቱት ለማቅረብ ምክንያት የሆኑትን የአዋጁን፣ የዚህን መመሪያ ወይም የውድድርን ሕግጋት አንቀጾች በግልጽ ማመልከት አለበት።

- 2) አቤቱታ አቅራቢው የፀረ-ውድድር ተግባርን በተመለከተ የቀረበውን አቤቱታ ሊደግፉ ስለሚችሉ አገልግሎቶቹ፣ ዋጋዎች፣ ወጪዎች፣ የአገልግሎት ደንብ እና ሁኔታዎች፣ የውሎች ወይም የክፍያ መጠየቂያ ቅጂዎች እና ሌሎች ደጋፊ ሰነዶች ቀጥተኛ የሆኑ መረጃዎችን ማካተት አለበት።
- 3) ባለስልጣኑ በጽሑፍ የተዘጋጀ አቤቱታ በደረሰው በሃያ (20) የስራ ቀናት ውስጥ ለሁሉም ወገኖች የሚከተለውን ጠቅሶ ምላሽ ይሰጣል፡ -
  - (ሀ) ምርመራ ለመጀመር በቂ ማስረጃ አለመኖሩን ፤ ወይም
  - (ለ) ስህተት ፈጽሟል የተባለው ወገን ለቀረበበት አቤቱታ ምላሹን በአስር (10) የስራ ቀናት ውስጥ እንዲሰጥ ማሳወቁን፤ ወይም
  - (ሐ) በአዋጅ አንቀጽ 34 እና ከ36 እስከ 38 ባሉት አንቀጾች እንዲሁም በዚህ መመሪያ መሰረት የተቀመጡ የአሰራር ሰርህቶችን መሰርት በማድረግምርመራውን መጀመሩን።
- 4) በአዋጁ አንቀጽ 52(3) መሠረት ባለስልጣኑ ማናቸውም የቴሌኮሙኒኬሽን ኦፕሬተር የሚቀርቡ አቤቱታዎች ላይ ዳኝነት የመስጠት ስልጣን ያለው ሲሆን እንዲሁም ማናቸውም የአዋጁ፣ የዚህ መመሪያ ወይም ባለስልጣኑ ባወጣቸው እና ተፈጻሚነት ያላቸው መመሪያዎች መሠረት አግባብነት ያላቸውን መፍትሄዎች የመመልከት ስልጣን አለው።
- 5) ባለስልጣኑ መፍትሄዎች ወይም ቅጣቶች ለመጣል ከወሰነ፣ ውሳኔው ተመጣጣኝ፣ ከመድልዎ ነፃ እና ግልጽ ይሆናል።

ክፍል ሰባት

ውህደቶች እና የባለቤትነት ግዢ

21. የውህደት እና የባለቤት ግዢ ቁጥጥር

- 1) ፍቃድ የተሰጠው የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አቅራቢ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ የሚሳተፍበት ውህደት ወይም የባለቤትነት ግዢ በባለስልጣኑ ፍቃድ ካልተሰጠው ተፈጻሚ አይሆንም።
- 2) የባለቤትነት ግዢ ወይም ውህደት ተፈጽሟል የሚባለው፡ -
  - (ሀ) ሁለት ወይም ከዚያ በላይ ቀደም ብሎ ራሳቸውን ችለው ሲንቀሳቀሱ የነበሩ፣ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሰጪዎች /ፍቃድ የተሰጣቸው/ ሲዋሃዱ ወይም የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ለመስጠት ሲባል ሀብቶቻቸውን በአንድነት ካሰማሩ፤ ወይም
  - (ለ) አንድ ሰው ወይም የተሰባሰቡ ሰዎች በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ ፈቃድ ከተሰጠው የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሰጪ አክሲዮኖችን ወይም ንብረቶችን ከገዛ፤ ወይም

(ሐ) አንድ ሰው ወይም የተሰበሰቡ ሰዎች በሌላ በማናቸውም መንገድ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሰጪን ስራ አመራር ከተቆጣጠረ።

3) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ባለቤትነት ለመግዛት ወይም ለውህደት ስምምነት ለማድረግ ሃሳብ የሚያቀርብ ማንኛውም ሰው አስቀድሞ ባለስልጣኑ ለውህደቱ ወይም ለባለቤትነት ግዢው ፈቃድ እንዲሰጠው ጥያቄ ማቅረብ አለበት።

4) ለቀረበው የውህደት ወይም የባለቤትነት ግዢ አካል የሆነው አንደኛው ወገን የታሰበው ውህደት ወይም የባለቤትነት ግዢ ይጠናቀቃል ተብሎ ከሚጠበቅበት ቀን ቢያንስ ከዘጠና (90) የስራ ቀናት አስቀድሞ ለባለስልጣኑ የውህደት ወይም የባለቤትነት ግዢ ማሳወቂያ ማቅረብ አለበት፤ ከዚህም ጋር የሚከተሉት መረጃዎች መቅረብ ይኖርባቸዋል፡-

(ሀ) የገዢዎችን፣ የሻጮችን፣ የእነርሱን ባለ አክሲዮኖች እና ተባባሪ ኩባንያዎችን ከ አምስት መቶኛ (5%) በላይ የባለቤትነት ድርሻ ፍላጎት ያለው ማንኛውም ሰው ጨምሮ በልውውጡ ውስጥ የሚሳተፉ የሁሉንም ሰዎች ማንነት፤

(ለ) የቀረበው ልውውጥ ሃሳብ መግለጫ እና የንግድ ሁኔታዎች ማጠቃለያ፤

(ሐ) በቀረበው ልውውጥ ውስጥ ተሳትፎ ያላቸውን ሰዎች የፋይናንስ መረጃ ጨምሮ የቅርብ ጊዜ አመታዊ የፋይናንስ መግለጫ፤

(መ) ስለተሰጡ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎቶች፣ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎቶች ዋና ዋና መደቦች አመታዊ ገቢ እንዲሁም የቴሌኮሙኒኬሽን ወይም የመሠረተ ልማት መጋራት አገልግሎቶች ለመስጠት ጥቅም ላይ የዋሉ ሀብቶች ዎጋዎች፤ እና

(ሠ) በጣም የቅርብ ጊዜ የሩብ አመት የፋይናንስ ሪፖርት።

5) የውህደት እና ግዢ ማሳወቂያ በደረሰው በሰላሣ (30) የስራ ቀናት ጊዜ ውስጥ ባለስልጣኑ ማሳወቂያ በመስጠት ከዚህ ከሚከተሉት አንዱን ይፈጽማል፡-

(ሀ) ልውውጡን ማጽደቅ፤ ወይም

(ለ) ልውውጡ ውድድርን በከፍተኛ ደረጃ ይቀንሳል ብሎ ካሰበ የቀረበውን ሃሳብ ውድቅ ያደርጋል፤ ለዚህ ውሳኔ መነሻ የሆኑትን በዝርዝር ይገልጻል፤ ወይም

(ሐ) ጉዳዩን በይበልጥ በዝርዝር መመርመር የሚያስፈልገው ከሆነ የቁጥጥር ሂደት በመክፈት ወይም በመጀመር ይህ ልውውጥ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎቶች ውድድርን በከፍተኛ ደረጃ የሚቀንስ መሆኑን ይፈትሻል።

6) ባለስልጣኑ የውህደት ወይም የባለቤትነት ግዢ ግምገማ ለማድረግ ከወሰነ ይህንን ተግባራዊ የሚያደርገው በአዋጁ ከአንቀጽ 35 አስከ 38 ባሉት ድንጋጌዎች እና በዚህ መመሪያ መሠረት ነው።

7) ባለስልጣኑ በቀረበው ልውውጥ በሁኔታ ላይ የተመሰረተ ፈቃድ ለመስጠት ከወሰነ እና የልውውጡ አካላት የሆኑት ወገኖች ልውውጡ ከመጠናቀቁ በፊት ሊያሟሏቸው የሚገቡ መፍትሄዎች ወይም ግዴታዎች ካስቀመጠ እንዲህ ያሉት መፍትሄዎች ወይም ግዴታዎች በአዋጁ፣ በዚህ መመሪያ ወይም በማናቸውም አግባብነት ባላቸው የውድድር ሕግጋት መሠረት ይሆናሉ።

22. የውህደት እና የባለቤትነት ግዢ ትንተና

- 1) ባለስልጣኑ የውህደት እና የባለቤትነት ግዢ ማሳወቂያ ሲደርሰው ይህ ልውውጥ በቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ላይ ሊኖረው የሚችለውን ውጤት በተመለከተ ምርመራ ያደርጋል።
- 2) በውድድሩ ላይ የሚኖረውን ተፅዕኖ በሚተነትንበት ጊዜ ባለስልጣኑ ልውውጡ ቢፈቀድ የሚከተሉትን ሁኔታዎች ልውውጡ በሌለበት ካሉት ሁኔታዎች ጋር በማነፃፀር ይሆናል።
- 3) የቀረበለትን ልውውጥ በሚተነትንበት ጊዜ ልውውጡ ከዚህ በሚከተሉት ላይ የሚኖረውን ውጤት ከግምት ያስገባል፡-
  - (ሀ) የምርት ዋጋዎች፤
  - (ለ) የአገልግሎት ጥራት፤
  - (ሐ) የምርት አይነት፤ ወይም
  - (መ) የምርት ፈጠራ።
- 4) አንድ ልውውጥ በተለይ ደግሞ በውህደት ጊዜ በውድድር ላይ ብዙውን ጊዜ አሉታዊ እና አዎንታዊ ውጤቶች ያስከትላሉ። ባለስልጣኑ እንዲህ ያለው ልውውጥ በውድድር ላይ የሚኖረውን ግልጽ ውጤት መተንተን አለበት።

23. የጎንዮሽ ውህደቶች አሳሳቢ የውድድር ጉዳዮች

የቀረበውን የጎንዮሽ ውህደት ሃሳብ በሚተነትንበት ወቅት ባለስልጣኑ ከዚህ በሚከተሉትን የውህደቱን አዎንታዊ እና አሉታዊ ውጤቶች ጨምሮ ሌሎችንም ከግምት ውስጥ ያስገባል፡ -

- (ሀ) በገበያ ክምችት ላይ ሊከሰት የሚችለውን ጭማሪ እና ይህም በዋጋዎች፣ በአገልግሎት ጥራት እና በምርት አይነቶች ላይ ሊኖረው የሚችለው ተፅዕኖ፤
- (ለ) በውህደቱ ምክንያት የተዋሃደው አካል የኢኮኖሚ መጠን ወይም ስፋት መጨመር ምክንያት ሊኖረው የሚችለው የአፈፃፀም ውጤታማነት እና መጠኑን፤
- (ሐ) የቀረበው ውህደት ሊያስወግድ የሚችለው ተወዳዳሪ አይነት፤ እና
- (መ) የገበያ ባህሪያት ለምሳሌ ወደ ገበያ ለመግባት ወይም ለማስፋፋት ያለ ቅለት፣ በአገልግሎት አቅርቦት መድረክ የሚኖሩ የቴክኒክ ለውጦች እና ከውህደት በኋላ ባሉት አመታት በደንበኞች ምርጫዎች ላይ የሚኖሩ ለውጦች።

24. የተዋረዳዊ ውህደት አሳሳቢ የውድድር ጉዳዮች

የቀረበለትን ተዋረዳዊ ውህደት በሚተነትንበት ወቅት ባለስልጣኑ ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው አፕሬተር በፀረ ውድድር ሁኔታ ለመንቀሳቀስ ያለውን ችሎታ ለመገደብ የሚያስችሉ የቁጥጥር ሥርዓቶች ስለመኖራቸው ከግምት ውስጥ ያስገባል። በተለይ በአዋጁ ወይም በማናቸውም በባለስልጣኑ ተፈጻሚ በተደረጉ መመሪያዎች ውስጥ ከኢንተርኮኔክሽን፣ ኮሎኬሽን፣ የመሠረተ ልማት መጋራት እና ሕጋዊ ታሪፎች ጋር የተያያዙ ግዴታዎች ከግምት ይገባሉ።

25. የድብልቅ ውህደቶች አሳሳቢ የውድድር ጉዳዮች

ባለስልጣኑ የድብልቅ ውህደት ምክንያት በስራ ውጤታማነት ላይ መሻሻል ካለ ይህ በውድድር ላይ የሚያስከትለውን ተፅዕኖ ከግምት ያስገባል።

ክፍል ስምንት

መፍትሔዎች እና ቅጣቶች

26. መፍትሔዎች እና ቅጣቶች

- 1) በአዋጁ አንቀጽ 52(5) መሠረት ባለስልጣኑ ፍቃድ በተሰጣቸው የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አቅራቢዎች ላይ የሚወሰዱ የመፍትሔ እርምጃዎች እና የሚጣሉ ቅጣቶች ተመጣጣኝ፣ ከመድልዎ ነፃ እና ግልጽ ነመሆን አለባቸው።
- 2) በመመሪያው ከአንቀጽ ከ6 እስከ 12 የተደነገጉ ድንጋጌዎችን መሰረት በማድረግ በተከናወነ የገበያ ግምገማ አማካኝነት አንድ የቴሌኮሙኒኬሽን አፕሬተር አግባብነት ባለው ገበያ ውስጥ ጉልህ የገበያ ድርሻ እንዳለው ከለየ ፣ ባለስልጣኑ በአዋጁ፣ በዚህ መመሪያ ወይም በማናቸውም በባለስልጣኑ በወጣ መመሪያ መሠረት ግዴታዎች ይጥላል ወይም የመፍትሔ እርምጃ ያስቀምጣል።
- 3) ባለስልጣኑ የቴሌኮሙኒኬሽን አፕሬተር በመመሪያው አንቀጽ 13 እና በዚህ መመሪያ አንቀጽ 20 ላይ በተቀመጠው አሰራር መሠረት በፀረ-ውድድር ተግባር ላይ እንደተሳተፈ ካወቀ፣ ከዚህ የሚከተሉትን የመፍትሔ እርምጃዎች ወይም ቅጣቶች ሊጥል ይችላል፡ -
  - (ሀ) የቴሌኮሙኒኬሽን አፕሬተር ወደፊት እንዲህ ካለው ተግባር እንዲቆጠብ ትዕዛዝ መስጠት፣ ወይም
  - (ለ) ቅጣት መጣል ወይም ሁኔታውን ወደነበረበት መመለስ፣ ወይም
  - (ሐ) ፍቃድ ማገድ ወይም መሰረዝ።
- 4) ባለስልጣኑ በገበያው ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው አፕሬተር በመመሪያው ከአንቀጽ 14 እስከ 19 እና በዚህ መመሪያ አንቀጽ 20 ላይ በተመለከተው የአሰራር ስርዓት መሠረት በገበያው ያለውን ተጽዕኖ አለአግባብ በመጠቀም ተግባር ላይ እንደተሰማራ ባወቀ ጊዜ፣ ከዚህ የሚከተሉትን የመፍትሔ እርምጃዎችን ወይም ቅጣቶች ሊጥል ይችላል፡-

(ሀ) የቴሌኮሙኒኬሽን ኦፕሬተሩ ወደፊት እንዲህ ካለው ተግባር እንዲቆጠብ ትዕዛዝ መስጠት፤ ወይም

(ለ) ቅጣት መጣል ወይም ሁኔታውን ወደነበረበት መመለስ፤ ወይም

(ሐ) ፍቃድ ማገድ ወይም መሰረዝ።

5) ባለስልጣኑ በዚህ መመሪያ አንቀጽ 16 መሠረት በውህደት እና በባለቤትነት ግዢ ማሳወቂያ ግምገማ ላይ የቀረበው ሃሳብ የልውውጡ አካል የሆኑ ወገኖች በቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ውድድር ላይ ሊኖረ የሚችለውን አሉታዊ ውጤት ለመቀነስ የተወሰኑ ግዴታዎችን ወይም መፍትሄዎችን ተፈጻሚ ቢያደርጉ ሊፀድቅ እንደሚችል ካወቀ፤ ባለስልጣኑ የሚከተሉትን እርምጃዎች ሊወስድ ይችላል፡ -

(ሀ) በልውውጡ ተሳታፊ የሆነ አንድ ወገን በባለቤትነት የያዛቸውን ወይም የሚቆጣጠራቸውን ንብረቶች እና የባለቤትነት ጥቅሞች በከፊል ወይም ሙሉ በሙሉ በቀጥታ ከእርሱ ጋር ላልተሳሰረ ወገን መሸጥ ወይም ማስተላለፍ፤ ወይም

(ለ) ከውህደቱ በኋላ ፈቃድ የተሰጠው የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሰጪ አግባብነት ባለው ገበያ ጉልህ የገበያ ድርሻ ያለው እንደሆነ መቁጠር እና በባለስልጣኑ የሚቀመጡ አንዳንድ ግዴታዎችን ማክበር፤ ወይም

(ሐ) ሌሎች ባለስልጣኑ አግባብነት አላቸው ብሎ የሚያስባቸውን ሁኔታዎች ።

ክፍል ዘጠኝ

ሕግ ስለማክበር እና ስለማስፈፀም

27. ሕግ ስለማክበር

ባለስልጣኑ ፍቃድ የተሰጠው አገልግሎት ሰጪ የዚህን መመሪያ እና የአዋጁን ድንጋጌዎች ማክበሩን ይቆጣጠራል።

28. ሕግ ማስፈፀም

1) ባለስልጣኑ በዚህ መመሪያ፣ አዋጅ እና ባለስልጣኑ ያጸደቃቸውን መመሪያዎች መሰረት በማድረግ የቴሌኮሙኒኬሽን ኦፕሬተሩ የዚህን መመሪያ ድንጋጌዎች ጥሷል ብሎ ከወሰነ፤ በአዋጅ አንቀጽ 52 መሠረት እርምጃ የሚወስድ ሲሆን እርምጃው የገንዘብ ቅጣት ወይም ሁኔታዎችን ወደነበረበት መመለስ ሊሆን ይችላል።

2) በዚህ መመሪያ አንቀጽ 26 እና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ባለስልጣኑ የሚያስቀምጣቸው መፍትሄዎች እና ቅጣቶች በአዋጅ አንቀጽ 52(6) መሠረት ፈቃድ ስለመሰረዝ፣ እገዳ እና ሌሎች የአስተዳደር እርምጃዎች እና ቅጣቶች እንዲሁም የቅጣት መጠኖች ለመወሰን በወጣው የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ መሠረት ይሆናል።

ክፍል አስር
ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

29. ሚስጥራዊነት

በዚህ መመሪያ መሠረት በቴሌኮሙኒኬሽን ኦፕሬተሮች የሚሰጥ መረጃ ሚስጥራዊ ከሆነ ባለስልጣኑ እንዲህ ያለውን መረጃ ሚስጥራዊነት ለመጠበቅ ምክንያታዊ የሆኑ እርምጃዎችን መውሰድ አለበት።

30. የይግባኝ መብት

ባለስልጣኑ በዚህ መመሪያ መሠረት የሚሰጠው ማንኛውም ውሳኔ ወይም ትዕዛዝ በአዋጁ አንቀጾች 38 እና 39 መሠረት መልሶ ሊታይ እና ይግባኝ ሊጠየቅበት ይችላል።

31. ሕግ ማስፈጸም

የአዋጁን፣ የዚህን መመሪያ ወይም በባለስልጣኑ የወጣውን መመሪያ አለማክበር የአዋጁን አንቀጽ 52 ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ማድረግን ያስከትላል።

32. ማሻሻያ

ባለስልጣኑ አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው በማንኛውም ጊዜ ለሁሉም ፈቃድ የተሰጣቸው አገልግሎት ሰጪዎች አስቀድሞ በማሳወቅ እና በአዋጁ መሠረት ከባለድርሻ አካላት ጋር የመወያየት ሂደትን በመከተል ይህንን መመሪያ ሊያሻሽል ይችላል።

33. ተፈጻሚ የሚሆንበት ቀን

ይህ መመሪያ ከሐምሌ 2 ቀን 2013 ዓ.ም ጀምሮ ተፈጻሚ ይሆናል።

አዲስ አበባ ሐምሌ 2 ቀን 2013 ዓ.ም

ኢንጂነር ባልቻ ሬባ
ዋና ዳይሬክተር
የኢትዮጵያ ኮሙኒኬሽን ባለሥልጣን